СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Производствен и търговски бизнес”
Катедра „Икономика и управление на туризма”

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Сборник с доклади

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Председател:
доц. д-р Петя Иванова
Членове:
проф. д-р Марияна Божинова
проф. д.и.н. Милко Палангурски
доц. д-р Мариана Янева
доц. д-р Тихомир Личев
гл. ас. д-р Любка Илиева
гл. ас. д-р Любомира Тодорова
гл. ас. д-р Павлин Павлов

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
проф. д-р Марияна Божинова – (България)
Членове:
проф. д-р Лариса Корганашвили (Грузия)
проф. д-р Алфред А. Розенблум (САЩ)
проф. д-р Алфонсо Варгас (Испания)
доц. д-р Петя Иванова (България)
доц. д-р Мариана Янева (България)
доц. д-р Татяна Манастерска (Полша)
доц. д-р Ю-Чен Чанг (Тайван)
доц. д-р Сергей Илькевич (Русия)
доц. д-р Насирли Бейтулла (Азербайджан)

Технически секретар – Емилия Станева

ISBN 978-954-23-1764-7

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. Петя Иванова
Вместо предговор 9

Пленарен доклад
Проф. М. Божинова
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ 13

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ И ИНОВАЦИИ

Prof. Andrey Zahariev, Assoc. Prof. Stoyan Prodanov, Head Assist. Prof. Emil Tsanov, PhD, Assist. Prof. Stefan Prodanov, PhD; Mariana Moneva-Dauo, Phd Student
PROJECT NOVAE AND INTERREG PROGRAMME – A NEW APPROACH FOR DEVELOPMENT OF THE LOWER DANUBE TOURIST DESTINATION 27

Доц. д-р Петя Иванова, докторант Симеон Симеонов
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИСТА, ПРАКТИКУВАЩ КУЛИНАРЕН ТУРИЗЪМ 36

Доц. д-р Иванка Николова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАРАСТВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО 45

Доц. д-р Снежинка Кадиева
НЯКОИ НОВИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ХОТЕЛИТЕ НА БЪДЕЩЕТО 53

Доц. д-р Ваня Василева, Йорданка Марчева
СЪВРЕМЕННИ ОСОБЕНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА РЕСТОРАНТЬОРСТВОТО В КИПЪР 62

Доц. д-р Снежана Иванова, Александрина Енева
ИНОВАЦИИТЕ В НОВИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СВЯТ 70

Доц. д-р Катя Илиева
РЕСУРСИТЕ НА СОЛЕНИТЕ ЕЗЕРА В АКВАТОРИЯТА НА БУРГАС И РОЛЯТА ИМ В РАЗВИТИЕТО НА АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ В РЕГИОНА 81

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ 91

Доктор Никола Гайдаров, докторант Ралица Георгиева
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОДУКТИ НА ТУРОПЕРАТОРИТЕ
ПО ДЕЛОВИ И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ 98

Ст. преп. Маргарита Панчева
С ГРИЖА ЗА КЛИЕНТА ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ОРГАНИЗИРАНИ ОБИКОЛНИ ПЪТУВАНИЯ ИЗ БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ФРЕНСКИ ТУРИСТИ.....108

Преп. д-р Севджан Сабриева
СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА
ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ 117

Докторант Данаил Алеков
ДИНАМИЧНИ И СТАЦИОНАРНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОГРАМИ.....124

Докторант Илиян Дуков
ДЕТЕРМИНАНТИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ НА
ОРГАНИЗИРАНИ ЕДНОДНЕВНИ ПЕШЕХОДНИ ЕКСКУРЗИИ.....133

Mohamed Mostafa Albaz
THE ROLE OF SMART HUMAN RESOURCES IN IMPROVING THE
EFFICIENCY OF LOGISTICS INVESTMENT IN SMEs 141

ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Доц. д-р Генка Рафаилова
ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ КРЕАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
И ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ 151

Доц. д-р Мария Станкова
ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНДУСТРИЯТА НА ТУРИЗМА ЗА СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО 161

Доц. д-р Еленита Великова
АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА СЕЗОНА
В БЪЛГАРСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КУРОРТИ.....169

Gordana Stojmenović, проф. д-р Любчо Варамезов
ОПИТЪТ НА СРЪБСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ КОМПАНИИ
В LEAN ПРОИЗВОДСТВОТО.....179

Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Ася Панджерова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ, АНГЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 187

Гл. ас. д-р Галя Кушева
АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ В КУРОРТЕН КОМПЛЕКС ПАМПОРОВО ПРЕЗ ЗИМНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕЗОН ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 г. 195

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
ДИНАМИКА НА СЕЗОННОСТТА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 203

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 211

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ИНОВАТИВНОСТ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ФИРМИ 218

Ас. д-р Любомира Тодорова
ПРОЯВЛЕНИЕ НА СИВАТА ИКОНОМИКА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР НА Р. БЪЛГАРИЯ 227

Ас. д-р Павлин Павлов
ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 234

Ас. д-р Пламен Петров
ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2019 ГОДИНА 241

Асен Божиков
КИБЕРАТАКИТЕ – СЪЩЕСТВЕНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ХОТЕЛИТЕ В ДИГИТАЛНАТА ЕРА 248

Докторант Таня Рисемова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ 256

Докторант Жаклин Коен
ПРОЦЕСНО УПРАВЛЕНИЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ОПЕРАЦИИТЕ В ПРЕДЕН ОФИС 264

Докторант д-р Владимир Бойчев
МЕДИЦИНСКИ ИЛИ МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ 272

Докторант Зорница Златанова
МАРКЕТИНГОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПАНИИ, ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГА 281

ФИНАНСОВИ, ОТЧЕТНИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Людмил Найденов, гл. ас. д-р Марияна Павлова-Бънова
МЕСТНИ ДАНЪЦИ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 291

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ТУРИСТИ 301

Доц. д-р Галя Иванова - Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА БЕЗПЛАТНА ХРАНА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 311

Ас. д-р Йордан Стефанов Йорданов
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТИТЕ В ТУРИЗМА 318

Изследовател д-р Александрина Александрова АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 326

Докторант Росен Колев
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОДХОДИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА 334

Докторант Димчо Шопов
ВЛИЯНИЕ НА ВИСОКАТА ДЪРЖАВНА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС 342

Докторант Борислава Славова-Петкова
СОЦИАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 351

МАРКЕТИНГОВИ, ТЪРГОВСКИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Светла Ракаджийска
СИМВОЛИКА И КОМУНИКАЦИЯ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....359

Проф. д-р Стоян Маринов, д-р Галина Илиева
ТУРИСТИЧЕСКО ТЪРСЕНЕ НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....368

Доц. д-р Иван Марчевски, доц. д-р Ваня Григорова
МАРКЕТИНГОВИТЕ МРЕЖИ ОТ ФИРМИ – СЪВРЕМЕННА ТЕНДЕНЦИЯ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ 375

Assoc. Prof., PhD Tatiana Manasterska, The President Stanislaw Wojciechowski
MANAGING AND MEETING THE DEMANDS OF OLDER TOURIST MARKET.....384

Доц. д-р Галина Захариева
ПРИНОС НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 390

Доц. д-р Искра Пантелеева
СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИЗМА – НЯКОИ МЕТОДИКО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ..398

Доц. д-р Мариана Янева, доц. д-р Николай Цонев
КОНСУЛТАНТСКА ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН 404

Доц. д-р Соня Алексиева, Росен Петков
КОНКУРЕНТНО ПРЕДИМСТВО НА УСТОЙЧИВОТО ХРАНЕНЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО – ПОТРЕБИТЕЛСКИ ПОЛЗИ, ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ.....414

Доц. д-р Иван Желев
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТА НА ХОТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ.....423

Доц. д-р Пенка Горанова
КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХОТЕЛСКИ КОМПЛЕКС.....431

Доц. д-р Анатолий Асенов, докторант Зорница Крумова
ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТРЕЛСТВА И ПРЕД ЛИДЕРСТВОТО В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР.....439

Гл. ас. д-р Емил Николов
ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНУДСТРИЯ НА БЪЛГАРИЯ 447

Гл. ас. д-р Маргарита Мишева
ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ В ТУРИЗМА – ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....454

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова
ГЪВКАВОТО ЛИДЕРСТВО – ФАКТОР ЗА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМА 462

Гл. ас. д-р Зоя Иванова
ФОРМИРАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 468

Гл. ас. д-р Милен Динков
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ.....475

Гл. ас. д-р Галя Георгиева, гл. ас. д-р Иван Маринов
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ.....483

Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ.....491

Гл. ас д-р Светослав Калейчев
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ РОБОТИЗАЦИЯТА И ТУРИСТИЧЕСКИЯ МАРКЕТИНГ.....499

Ас. д-р Бойчо Бойчев
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ СТРУКТУРИ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 507

Доктор Веселина Портарска
МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА РАЙОН РИЛА-ПИРИН, С ЛОКАЦИЯ БАНСКО 515

Докторант Александър Димитров
ПРЕДИМСТВА НА МОБИЛНАТА ТЪРГОВИЯ (M-COMMERCE) В СЪВРЕМЕННОТО ХОТЕЛИЕРСТВО.....525

Д-р Мирослав Кръстев, ас. д-р Калоян Цветков
ОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ ПРИ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.....534

Докторант Кристина Георгиева
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ БЪЛГАРИЯ.....543

Докторант Йоана Огнянова
ВЛИЯНИЕ НА БРАНДИНГА НА КУЛИНАРНАТА ДЕСТИНАЦИЯ ВЪРХУ МОТИВАЦИЯТА НА ТУРИСТИТЕ.....551

Докторант Ирина Карадакова
ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛОЯЛНОСТТА В ТУРИЗМА.....557

Докторант Ивайло Иванов
АКТУАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ХОТЕЛСКИТЕ ОНЛАЙН РЕЗЕРВАЦИОННИ СИСТЕМИ.....566

Докторант Нина Костадинова
ЛИДЕРЪТ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕКИПНАТА РАБОТА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....575

ПРАВНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Таня Парушева
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЗА БЪДЕЩЕТО.....583

Доц. д-р Тихомир Личев
РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯТ И КУЛТУРНО ПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ ПО ДУНАВСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ.....589

Доц. д-р Милена Стоянова, доц. д-р Ивайло Владев
СКАЛНИТЕ МАНАСТИРИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....597

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, маг. Емилия Маринова
ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....605

Dr. Mahmoud Khalifa, Assoc. Prof
THE ANALYSES OF PUBLIC POLICIES FOR THE REVITALIZATION OF THE TOURISM SECTOR IN EGIPT AFTER THE 30th OF JUNE REVOLUTION....614

Д-р Константин Григоров
МЕСТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА И ТЕХНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ 620

ПРОСТРАНСТВЕНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Константин Калинков
ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧЕРНОМОРСКИ КУРОРТИ 629

Доц. д-р Петя Иванова
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ 640

Доц. д-р Марина Николова
УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ 651

Доц. д-р Иван Килимперов, доц. д-р Красимир Александров
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН „ТРАКИЯ“ 658

Гл. ас. д-р Нели Веселинова, проф. д-р Веселин Бояджиев
ТУРИЗЪМ, РУРАЛИЗЪМ И ДЕМОГРАФСКАТА КАТАСТРОФА 664

Гл. ас. д-р Румен Недков
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА СВОГЕ 673

Гл. ас. д-р Явор Станев
РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЖИВУЩИТЕ В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 680

Докторант Иво Балевски
СЕЛСКИЯТ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ - ЕДНА РАЗЛИЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА....686

Докторант Владо Божилов
ДОБРИ ПРАКТИКИ В „ЗЕЛЕНА“ ПОЛИТИКА В ХОТЕЛИЕРСТВОТО..693

ИЗСЛЕДВАНИЯТА И ПРЕПОДАВАНЕТО В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Александр Аверин
DIGITAL-СТРАТЕГИИ ПРОДВИЖЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ИНДУСТРИИ СПОРТА И ТУРИЗМА 703

Старший преподаватель Юлия Иванова
ОСОБЕНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА И ПРОДВИЖЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ ТУРИСТКОГО ПРОФИЛЯ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 711

Доц. д-р Ирена Емилова
МЕТОДЪТ „АНАЛИЗ НА СЛУЧАЙ“ ПРИ ПОДГОТОВКАТА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ЕКОТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРА“..... 719

Докторант Стилияна Басмаджиева
РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА МАКРОУПРАВЛЕНИЕТО НА ЗДРАВНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 724

Жилкова Ю. В., Макаренко З. В.
К ВОПРОСУ ОБ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЗНАЧЕНИИ ЭКСКУРСИИ 734

СТУДЕНТСКИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ

Магистър Невена Руменова Лясковa
МУЗЕИТЕ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО - ОТ МИНАЛОТО ДО НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ..... 749

Бакалавър, Анжелина Василева
РАЗКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ В ПРИРОДНО-КЛИМАТИЧНИТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ДАДЕНОСТИ НА ГРАД СВИЩОВ 755

Студент Петя Костова
ИКОНОМИКАТА НА ПРЕЖИВЯВАНИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТУРИЗМА 762

Студент Фелия Попова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМА..... 769

Студент Марта Лазарова
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ В ТУРИЗМА..... 776

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Свищов, 11-12 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 10-годишнината от създаването на специалност „Икономика на туризма“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1764-7

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

Преподавател д-р Севджан Сабриева
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”,
ДИКПО – гр. Варна

Резюме: *Туристическата инфраструктура е част от основните „производствени” ресурси за развитие на туристическата индустрия. Тя включва част от общата инфраструктура, местата за настаняване, заведенията за хранене и развлечения, туристическите агенции, търговските обекти и други. Сред съвременните проблеми в развитието на българския туризъм са диспропорциите в териториалното му развитие. Целта на настоящото изследване е да проучи съвременното състояние на туристическата инфраструктура в Югозападен район за планиране, да се открояят основните проблеми и да се очертаят механизми за подобряване на туристическата инфраструктура в района.*

***Ключови думи**: туристическа инфраструктура, суперструктура, Югозападен район, места за настаняване, ЗХР, туроператорска, агентска и транспортна дейност*

Въведение

Югозападния район е част от района от ниво 1 „Югозападна и Южна централна България”. Включва областите София, Софийска, Перник, Кюстендил и Благоевград. Районът граничи на запад с Македония и Сърбия, на юг с Република Гърция, на изток с Южния централен район и на север със Северозападния район. Площта на района е 20 306,4 кв. км., съставлява 18,3 % от територията на страната.[1]

Броят на населението в региона към 31.12. 2018 г. е 2 102 205 души, което е 30,0 % от общото население на страната.

Релефът е предимно планински. Югозападният район обхваща Софийско поле и заобикалящите го планински масиви, Рила, Пирин, планините и котловинните полета по южната половина на западната

[1] http://www.mrrb.government.bg/ Югозападен район – социално – икономически профил, 2012 г.

граница на страната, планината Беласица и малка част от Западните Родопи.[2]

На територията на района са разположени Националните паркове „Рила" и „Пирин". Общият брой на резерватите и поддържаните резервати е 20, броя на природните забележителности 70. На територията на региона са разположени 64 защитени зони. Наблюдава се голямо богатство на културно – исторически паметници с национално и международно значение. Природните дадености и културно – историческото наследство на територията са едни от основните предпоставки за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Състояние и използване на настанителната база

В Югозападния район за планиране се намират 17,2 % от местата за настаняване в страната. По този показател регионът се нарежда на четвърто място в страната след Югоизточния, Североизточния и Южния централен регион за планиране. Почти половината от настанителната база е съсредоточена в една област – Благоевград, следвана от област София – град и област Софийска, съответно с 42,0 %, 21,2 % и 19,8 %. Изключително е нисък делът на област Перник с 2,4 %. Наблюдава се едно неравномерно разпределение на местата за настаняване вътре в региона. По отношение на леглата в брой и леглоденонощия в брой ситуацията е подобна. Като по показателя брой легла стойностите между Благоевградска област и област София почти се доближават. По показателя брой легла Югозападен регион е на трето място с 12,8 %, като изпреварва Южния централен регион.(таблица 1)

Таблица 1. Места за настаняване в Югозападен регион за планиране през 2018 г.

Области	Брой места за настаняване	Дял в %	Брой легла	Дял в %
Благоевград	250	42,0	18 034	42,0
Кюстендил	87	14,6	3 298	7,7
Перник	14	2,4	536	1,2
София	118	19,8	8 593	20,0
София (столица)	126	21,2	12 457	29,0
Общо за региона	**595**	**100**	**42 918**	**100**

Източник: НСИ

[2] Стоенчева, Цв., „Регионална икономика", Университетско издателство „Стопанство", София, 2010 г.

В региона са представени всички видове места за настаняване, характерни за нашата страна. Преобладаващи са хотелите. Добре са представени също апартаментните туристически комплекси, ваканционни селища, семейните хотели, къщите за гости. Хижите са концентрирани в планинските части на региона.[3]

Изследваният регион е на първо място по показателя пренощували лица и на трето по брой на реализираните нощувки (таблици 2). През 2018 г. в него са пренощували 27,6 % от лицата реализирали нощувки. В региона са пренощували 27,5 % от българите и 27,7 % от чужденците реализирали нощувки в нашата страна. От табл. 2 може да се установи значителна териториална неравномерност вътре в региона. В Област София (столица) концентрира най-голяма част от пренощувалите лица 52,1 % и 70,9 % от пренощувалите чужденци, поради съсредоточената там настанителна база, както и поради повисокото ѝ качество.

Таблица 2. Пренощували лица (общо и от чужденци) в местата за настаняване в Югозападен регион за планиране през 2018 г.

Области	**Брой пренощували лица**	**Дял пренощували лица в %**	**Брой пренощували чужденци**	**Дял пренощували чужденци в %**
Благоевград	579 494	26,9	217 909	20,1
Кюстендил	111 325	5,2	15 859	1,5
Перник	17 753	0,8	2 835	0,3
София	323 084	15,0	78 203	7,2
София (столица)	1 120 682	52,1	767 103	70,9
Общо за региона	**2 152 338**	**100**	**1 081 909**	**100**

Източник: НСИ

При анализа на данните за реализираните нощувки се установява, че най-много са реализираните нощувки в столицата, като по – голяма част от тях са реализирани от чужденци. Област Благоевград се нарежда на второ място, тук от всички нощувки реализирани в областта половината са осъществени от чужденци. Най-малко са реализираните нощувки в област Перник.

Регистрира се бързо повишаване на приходите от туризъм в региона през последното десетилетие. В Югозападен регион се реализи-

[3] Василева, В., С. Сабриева, „Туристическа инфраструктура и суперструктура”, Издателство „Химера”, Шумен, 2019 г., ISBN 978-619-7218-58-9

рат 19,5 % от приходите за настаняване в страната (таблица 3). По този показател Югозападния регион е изпреварен от Югоизточния и Североизточния, които успяват да продават при по-високи цени. В Югозападния регион се реализират 24,8 % от приходите от нощувки на българи и 17,7 % от приходите от нощувки на чужденци.

Таблица 3. Приходи от нощувки (общо и от чужденци) в местата за настаняване в Югозападен регион за планиране през 2018 г.

Области	**Приходи от нощувки общо**	**Дял от приходите от нощувки в %**	**Приходи от нощувки на чужденци**	**Дял от приходите от нощувки на чужденци в %**
Благоевград	70 965 715	25,0	37 580 249	19,5
Кюстендил	6 485 869	2,3	-	-
Перник	981 539	0,3	-	-
София	36 314 201	12,8	16 037 224	8,3
София (столица)	169 670 233	59,3	137 288 668	71,3
Общо за региона	**284 417 557**	**100**	**192 589 874**	**100**

Източник: НСИ

Състояние на заведенията за хранене и развлечения и туристически агенции в региона

Според данни на Министерството на туризма общият брой на регистрираните заведения за хранене и развлечения (ЗХР) в региона към 31.08.2019 г. са 6994. По този показател Югозападен регион се нарежда на първо място. По области те са изключително неравномерно разпределени. Около 2/3 от ЗХР се намират на територията на област София (столица) - 4678, докато представянето на другите области е незначително. С най-нисък дял на ЗХР е област Перник едва 1,1 % (80 ЗХР).

По отношение на разпределението на ЗХР по видове в региона най-голям е делът на ресторантите - 2104 (30,1 %), следвани от заведенията за бързо обслужване – 1656 (23,7 %), питейни заведения - 1399 (20 %), кафе – сладкарници – 1179 (16,8 %), барове – 621 (8,9 %). Изключително нисък е делът на туристическата столова – 19 (0,3 %), туристически бюфет - 8 (0,1%) и туристическа столова със сервитьорско обслужване - 8 (0,1 %). Това се дължи предимно на две основни причини. На първо място нисък дял на изградените туристически хижи, туристически спални и туристически учебни центрове. На второ

място по слабото търсене на заведения за хранене и развлечения от подобен тип.

Общият брой на регистрираните туристически агенции в Югозападен регион към 31.08.2019 г. е 1542. И по този показател както при ЗХР региона е на първо място. По видове те са неравномерно разпределени. Като най-висок е делът на туристическите агенти (46,0 %) и туроператорите и турагенти (32,9 %), следвани от туроператорите (21,1 %). (таблица 4).

По територията на региона туристическите агенции са крайно неравномерно разпределени. Като 91,1 % от тях се намират на територията на област София (столица), докато представянето на останалите области е незначително.

Таблица 4. Брой на регистрираните туристически агенции в Югозападен регион за планиране към 31.08.2019 г.

Области	**Туроператори**	**Туристически агенти**	**Туроператори и турагенти**	**Общо ТА по области и в региона**
Благоевград	22	31	22	75 4,9 %
Кюстендил	4	5	8	17 1,1%
Перник	2	2	7	11 0,7 %
София	7	21	7	35 2,3 %
София (столица)	290	651	463	1404 91,1 %
Общо за региона	**325 21,1%**	**710 46,0 %**	**507 32,9 %**	**1542**

Източник: Национален туристически регистър, https://ntr.tourism.government.bg/

Транспортна и институционална инфраструктура

Общата дължина на ***пътната мрежа*** в района е 7837 км, като 3315 км от тях са пътища от Републиканската пътна мрежа (РПМ), а останалите 4522 км са общински пътища. През Югозападния район преминават изцяло автомагистрала „Люлин" и участъци от автомагистралите „Хемус", „Тракия" и „Струма", както и някои първокласни пътища.

На територията на Югозападен регион има регистрирани общо 64 браншови, местни, професионални, продуктови и регионални туристически сдружения. По области те са разпределени по следния

начин: Благоевград – 13, Кюстендил – 4, Перник – 3, Софийска област – 6, Област София – 38.

Туристически информационни центрове функционират в 16 населени места: Национален туристически информационен център, София, Етрополе, Копривщица, Самоков, Банско, Сандански, с. Огняново, Разлог, Невестино, с. Стоб, Сапарева баня, Рила, Боснек, Паничище, Трън.

Заключение

Потенциалът и приносът на ЮЗР към туристическия сектор на България са значителни. По основните показатели в хотелиерството регионът е на трето място след Югоизточния и Североизточния регион. Но за сметка на това пък по отношение на заведенията за хранене и развлечения и туристически агенции районът е на първо място. Като цяло материалната база в туризма е неравномерно разпределена. Най-голяма е нейната концентрация в област София.

Туристическата инфраструктура е концентрирана в столицата, в останалите областни градове, в планинските и балнеоложките курорти. Извън София, най-развити и обновени са курортите Боровец, Банско и Сандански. Те предлагат целогодишно настаняване и разполагат с инфраструктура за ски туризъм, която е в процес на обновяване и развитие.[4]

Извън курортите, настанителната база е представена от множество семейни хотели, къщи и стаи за гости, докато планинските хижи и заслони са в лошо състояние. В Националните и Природните паркове е изградена посетителска инфраструктура по маршрутите за екотуризъм.[5]

Във връзка с определянето на туризма като приоритетен отрасъл от почти всички области може да се очаква по-добро бъдещо развитие на специализираната туристическа инфраструктура в Югозападен регион за планиране и постепенно смекчаване на териториалните диспропорции.

[4] Василева, В., С. Сабриева, „Туристическа инфраструктура и суперструктура”, Издателство „Химера”, Шумен, 2019 г., ISBN 978-619-7218-58-9

[5] www.mrrb.br, Регионален план за развитие на Югозападен регион за периода 2014 – 2020 г.

ЛИТЕРАТУРА

Василева, В., С. Сабриева, „Туристическа инфраструктура и суперструктура”, Издателство „Химера”, Шумен, 2019 г., ISBN 978-619-7218-58-9

Докова, С., С. Сабриева, „Алтернативен туризъм”, електронен учебник, Шумен, университетско издателство” Епископ константин Преславски”, 2013 г., cdo.shu.bg

Стоенчева, Цв., „Регионална икономика”, Университетско издателство „Стопанство”, София, 2010 г.. ISBN 978-954-644-097-6

Областна стратегия за развитие на област Благоевград за периода 2014 – 2020 г.

Областна стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014 – 2020 г.

Областна стратегия за развитие на област Перник за периода 2014 – 2020 г.

Областна стратегия за развитие на Софийска област за периода 2014 – 2020 г.

Областна стратегия за развитие на област София за периода 2014 – 2020 г.

http://www.mrrb.government.bg/ Югозападен район – социално – икономически профил, 2012 г.

www.mrrb.br, Регионален план за развитие на Югозападен регион за периода 2014 – 2020 г.

https://ntr.tourism.government.bg/

http://www.nsi.bg/